

Аеродром

АЕРОДРОМ (від [аеро](#)... і грец. *δρόμος* – місце для бігу) – земельна ділянка, спеціально обладнана для зльоту, посадки, розміщення та обслуговування літаків. А. включає летовище і зони для забезпечення роботи радіотех. та світлосигнал. систем посадки-зльоту (див. схему). На летовищі як осн. частині А. розташовують одну чи кілька літних смуг, руліжні доріжки, перони, місця тривалого стояння літаків та майданчики спец. призначення. Літна смуга складається зі спланованої ділянки, до якої входять злітно-посадк. смуга, безпосередньо призначена для операцій зльоту і посадки літаків, бічні смуги безпеки та прикінцеві смуги гальмування. Кількість і орієнтування літних смуг на летовищі залежить від заданої пропуск. спроможності А., повторюваності вітрів різних напрямків і швидкостей, розташування насел. пунктів, сусідніх А. і повітр. трас, характеру місцевості тощо. Розміри приаеродром. території та особливості розташування на ній різних об'єктів залежать від умов, необхідних для убезпечення польотів. А. бувають цивільні і військові. Цивільні А. розрізняються за кількістю злітних смуг – одно- і багатосмугові; залежно від наявності твердих аеродром. покриттів на злітно-посадк. смузі – А. з твердими покриттями (з бетону, армобетону, залізобетону, асфальтобетону та ін. матеріалів) і ґрунтові; за експлуатац. призначенням – трасові (А. аеропортів), заводські, спільного (з іншими відомствами) використання, навчальні, спортивні та А. спец. призначення (для виконання авіац. робіт переважно у с. госп-ві, лісівництві, патрулюванні, аерофотозніманні та наданні мед. допомоги); залежно від допуску до експлуатації при певних погодних умовах (видимості) на злітно-посадк. смузі – категорійні і некатегорійні; відповідно до характеру і виду обслуговування літаків – базові, основні, неосновні, запасні і деякі ін. різновиди. Злітно-посадк. смуги А. залежно від їхньої довжини діляться на шість класів – А, Б, В, Г, Д і Е (довжина для кл. А може досягати 3500–4000 м за ширини твердих покриттів 60 м, для кл. Е

– 1000–1200 м із шириною 21 м). Клас злітно-посадк. смуги визначає кл. А., – їх шість, і позначаються вони тими ж літерами. Для багатосмугових А. клас визначається класом гол. злітно-посадк. смуги, яка найдовша, обладнана найдосконалішими системами посадки або має ін. переваги. Кл. А. – осн. класифікац. показник, що визначає нормат. вимоги до їх проектування. Руліжні доріжки, які використовують для назем. руху літаків, діляться на магістральні, сполучні, допоміжні та перонні. Групові та індивід. стоянки літаків розміщують на пасажир. і вантаж. перонах, місцях тривалого стояння та на майданчиках спец. призначення. Вони мають відповідне обладнання, що дозволяє обслуговувати літаки, здійснювати посадку (висадку) пасажирів, завантаження (розвантаження) багажу, вантажів та пошти. Окремі види обслуговування літаків виконують на майданчиках спец. призначення, до яких належать майданчики: миття літаків, запускання та апробації авіадвигунів, перебування літаків перед вирулюванням на злітно-посадк. смугу, передангарний тощо. З урахуванням госп. потреб на деяких А., крім літаків, можуть базуватися вертольоти. А., призначені тільки для вертольотів, називають вертодромами. Існують також гідроаеродроми, на яких експлуатують гідролітаки. Про будівництво першого в Україні А. у Києві (на Куренівці) повідомляється в часописі за 1909. У 1910 почалось будівництво А. в Одесі, а 1914 на теренах України діяло три постійних А. – у Києві, Одесі і Севастополі. Всі вони були ґрунтові. Розвиток аеродромобудування в Україні розширюється від 1923, коли було створено АТ «Укрповітряшлях». У 40-х рр. на цивільних А. в Києві (Жуляни), Харкові, Львові і Донецьку збудували перші злітно-посадк. смуги розміром 1100×80 м із твердими покриттями із шестигран. бетон. плит завтовшки 14 см, що дало можливість експлуатувати більш важкі літаки і значно підвищити сезонну регулярність польотів. За період 1958– 70-х рр. у Києві (аеропорт «Бориспіль»), Одесі, Сімферополі, Харкові, Львові і Донецьку були побудовані нові злітно-посадк. смуги для прийому перших пасажир. літаків з газотурбін. двигунами Ту-104, Іл-18, Ан-10. Станом на 1980 всі обл. центри України мали А. з твердими покриттями. Нині в Україні зареєстровано бл. 70 А. цивіл. авіації. Деякі з них модернізуються, зокрема за програмою комплексної реконструкції А. міжнар. аеропорту «Бориспіль» у 2001 введено в дію одну із найсучасніших в Європі злітно-посадкову смугу розміром 4000×60 м, збудовану з високоміц. бетону шаром завтовшки 45 см (заг. товщина покриття 90 см). В Україні понад 20 військових А. та А. Мінмашпрому, що також використовуються для цивіл. авіац. перевезень. У сучас. світ. практиці аеродромобудування відомі унікальні приклади будівництва А., напр., на штуч. островах – у бухті Каолунґ біля м. Гонконґ, аеропорт «Чек-Лап-Кок» (Китай) та в Осацькій затоці, аеропорт «Кансай» (Японія); подовження існуючих злітно-посадк. смуг за рахунок відвойованих у моря прибережних ділянок суші – А. аеропортів «Наґасакі» (Японія), «Ніцца-Лазурний Берег» (Франція), «Ла-Гардія» (США); будівництво аеродром. споруд і автотранспорт. комунікацій у двох рівнях – проходження автомагістралі у тунелі під злітно-посадковою смугою і руліжною доріжкою в аеропорту «Сімферополь» та прокладання руліжних доріжок мостовими переходами над автомагістраллю в аеропорту «Мюнхен».

Відомий також досвід будівництва за спец. технологіями сніжно-льодових А. в Антарктиді поблизу наук. станцій «Молодіжна» (Росія) і «Мак-Мердо» (США), на яких у різні роки виконували польоти важкі транспортні літаки на коліс. шасі. Проектуванням та дослідж. у галузі аеродромобудування в Україні займається Держ. НДПТІ цивіл. авіації «Украеропроект» та каф. аеропортів Нац. авіац. університету України (Київ).

Рекомендована література

1. Блохин В. И. К истории отечественного аэродромостроения (1908– 1917 гг.) // Тр. Киев. ин-та инж. гражд. авиации. 1978. Вып. 3;
2. Особенности строительства и эксплуатации аэропортов в условиях зарубежных стран. К., 1993;
3. Повітряний кодекс України. К., 1993;
4. ДСТУ 3228–95 «Аеродроми цивільні. Терміни та визначення». К., 1996;
5. Блохин В. И. и др. Аэродромы гражданской авиации: Учеб. для вузов. Москва, 1996;
6. «Аэродромы». Приложение 14 к Конвенции о международной гражданской авиации. Монреаль, 1999;
7. Белинский И. А. и др. Опыт строительства новой взлетно-посадочной полосы из высокопрочного бетона // Аэропорты. Прогрессивные технологии. 1999. № 3.

Бібліографічний опис:

Аеродром // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2001. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-42703>. – Останнє поновлення : 2023.

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).